

Racionalumo iracionalumas. Jurgio Baltrušaičio indėlis į anamorfozių istoriją

Santrauka

Straipsnyje aptariamas Jurgio Baltrušaičio indėlis į anamorfozių istoriją, parodant, kad jo istoriniuose tyrimuose atsiskleidžia gilesnis teorinio mąstymo lygmuo. Anamorfinių atvaizdų analizė tęsia viduramžių meno formų gyvenimo ir jame išskylančių fantastinių vaizdinių tyrinėjimus, reikšmingai papildant perspektyvos studijas meno istorijoje. Straipsnyje siekiama Baltrušaičio anamorfozių tyrimuose išvelgti visą jo mokslinį kelią jungiantį teorinį

pagrindą – vaizdo ir vaizduotės ontologiją, apimančią racionalumo ir iracionalumo dialektiką. Geometrinėse struktūrose ir optiniuose mechanizmuose iškyla deformacijos, fantastinių ir virtualių pasaulių apraiškos: iracionalumas pasireiškia griežtoje ir racionalioje sistemoje. Kita vertus, formų iškraipymuose ir aberacijose susiformuoja poetinės vizijos ir legendos, turinčios metafizines gelmes, kurias Baltrušaitis siekė atverti, išskleisti.

Esminiai žodžiai: Jurgis Baltrušaitis, anamorfozė, perspektyva, optinė deformacija, reginys, žvilgsnis, Henri Focillonas, vizionieriška estetika, deformacijos estetika